

Økologisk frugt og bær: Et langt, sejt træk

Frugter og bær går for det meste direkte fra jord til bord. Lige fra træet eller busken og ind i munden. Forbrugerne stiller derfor store krav om en produktion, der er forsvarlig – både sundhedsmæssigt og miljømæssigt.

Frugt og bær er imidlertid blandt de afgrøder, hvor der traditionelt bruges flest bekæmpelsesmidler. Eksempelvis er det i traditionel æbledyrkning ikke ualmindeligt med en behandlingshyppighed på 25. Langt de fleste behandlinger er med svampemidler, hvorimod behandlingen med insekt- og ukrudtsmidler er mere beskedent med 1-3 behandlinger om året.

Dette store forbrug skyldes selvfølgelig, at der er mange skadevoldere, som angriber frugt- og bærkulturer. Hvis hele den danske frugt- og bærproduktion her og nu blev omlagt til økologi, vurderes det, at udbyttereduktionen ville ligge fra ca. 40 procent på jordbær op til omkring 86 procent på æbler.

Disse tal viser, hvor stor en udfordring, det er at producere økologisk frugt og bær.

Forbrugernes efterspørgsel på økologisk frugt og bær er imidlertid meget stor. Meget større end produktionen. Sådan har det været de sidste 10 år. Men selv om forbrugerne foretrækker økologisk frugt og bær, så accepteres kvalitetsforringelser ikke i særlig stor udstrækning.

Opgaven for forskere, rådgivere og avlere er derfor at udvikle produktionerne, så udbyttet af økologisk kvalitetsfrugt øges.

I alle de nordiske lande er der en del igangværende forskningsopgaver inden for området. Der er forskningsopgaver i gang på æbler, jordbær, solbær, samt lidt på pære og blomme. Æbler er den afgrøde, som der sættes flest ressourcer af til. Dette gælder også på europæisk plan. Kun få lande har forskningsprojekter på andre kulturer. Norden er klart førende i forskningsopgaver på andre kulturer end æble.

En af farene ved økologisk forskning i frugt og bær er at fokusere for meget på alternativer til de syntetiske pesticider. Simpelthen forsøge at finde økologisk acceptable sprøjtemidler. Dette er ikke den langsigtede løsning.

Langsigtet er det vigtigt at satse på at forstå mekanismerne i produktionssystemet og ad den vej finde forebyggende metoder til forebyggelse og reduktion af skadevoldere. En af de løsninger, som ligger lige for, er brugen af modstandsdygtige eller resistente sorter. Men resistensen varer ikke evigt, derfor er det vigtigt at finde metoder, der forlænger sorters resistens eller reducerer angreb. Aktuelt er artiklen om varmtvandsbehandling af frugten for at hindre lagerråd af æbler og blommer et flot eksempel på at sådanne metoder findes og kan udvikles.

Dog kan vi ikke forvente, at forebyggende metoder kan løse alle problemer med skadevoldere. Det bliver nødvendigt også på langt sigt at have nogle plantebeskyttelsesmidler i baghånden.

For eller imod kobber i økologisk produktion har været diskuteret kraftigt i økologiske kredse de sidste år. Spørgsmålet har ind imellem nærmest delt de økologiske frugtavlere i to grupper.

Kobber er et effektivt middel mod æbleskurv, som er den alvorligste skadevolder i æbler. Norge og Danmark er de eneste lande i både Norden og EU, hvor brugen af kobber ikke er tilladt. Når kobber ikke kan bruges falder udbyttet af salgbare frugter i kvalitetssorteringen. Disse forskelligheder mellem landene giver konkurrence forvridning, når det samtidig i Danmark er tilladt at importere udenlandske æbler og sælge dem med det statskontrollerede øko-mærke.

Der er planer om at forbyde kobber i EU fra år 2002. Dette har sat gang i forskningen i alternative metoder. I kartoffel-, vin og æbleproduktionen vil forbudet mod kobber betyde en stor nedgang i produktionen indtil der findes alternativer.

Artiklerne i dette temanummer om økologiske frugt og bær viser, at der er mange projekter inden for forskning og erfaringsopsamling i gang rundt omkring i Norden. Det er vigtigt at få denne viden samlet op og videre bragt til de økologiske avlere.

Bredden i den økologiske frugt og bær produktion er stor. Der er mange kulturer og det er hele produktionssystemet, det handler om - lige fra produktion af planterne og til frugterne tages ud af lager. Dette betyder, at dialogen med avlerne - det vil sige erfaringsudveksling samt opsamling og videregivelse af viden - er et kritisk element i forskningen.

Som forskere er det vigtigt at huske på, at information til avlerne er en af vores fornemste opgaver.

Af Hanne Lindhard, DJF/FØJO

Tabel 1: Behandlingshyppighed (Gennemsnit for 5 danske avlere pr. kultur i perioden 1994-1996) og produktion af frugt og bær i den konventionelle drift og den forventede udbyttereduktion i en produktion uden brug af plantebeskyttelsesmidler.

Afgøde	Behandlings Hyppighed	Nuværende traditionelle produktion pr. ha.	Produktion uden brug af plantebeskyttelsesmidler, % reduktion.
Æbler*	25,5	20 tons	86 %
Pærer**	15,5	11 tons	41-84 %
Surkirsebær	12,2	6 tons	Meget større end 27 %
Solbær	14,6	4,3 tons	16-75 %
Jordbær	11,0	9,6 tons	40 %

*Gennemsnit af 6 sorter: 'Discovery', 'Elstar', 'Rød Ingrid', 'Jonagold', 'Mutsu', og 'Pigeon'.

** Clara Frijs